

**SPRAWOZDANIE z posiedzenia HERSC
(Higher Education and Research Standing Committee),
które odbyło się w Brukseli, w dniach 9 - 10 kwietnia 2018 roku**

W dniach 9-10 kwietnia 2018 roku wzięłam udział w pierwszym w tym roku, a trzecim w bieżącej kadencji, posiedzeniu Komitetu Stałego ETUCE (European Trade Union Committee for Education) - HERSC gdzie reprezentowałam Krajową Sekcję Nauki NSZZ "Solidarność".

W posiedzeniu brał również udział przedstawiciel ZNP - Wiceprzewodniczący Rady Szkolnictwa Wyższego ZNP (OPZZ) pan Stanisław Różycki.

W posiedzeniu HERSC uczestniczyło 33 delegatów organizacji związkowych z 24 krajów, w tym z 22 krajów europejskich oraz przedstawiciele związków zawodowych z Kanady i Australii (spośród zrzeszonych 45 organizacji z 30 krajów).

Europa Zachodnia była reprezentowana przez 15 delegatów:

Francja – 4, Irlandia – 3, Niemcy – 2, Włochy – 2, Portugalia – 1, Belgia – 1, Holandia – 1, Wielka Brytania – 1.

Kraje Skandynawskie reprezentowało 4 przedstawicieli:

Finlandia – 2, Norwegia – 1, Szwecja – 1.

Kraje Europy Centralnej przyjęte do UE w 2004 roku i później reprezentowało 8 delegatów:

Polska – 2, Estonia – 1, Cypr – 1, Rumunia – 1, Chorwacja – 1, Litwa – 1, Łotwa – 1.

Poza delegatami z UE, było jeszcze 4 delegatów z Europy:

Albania – 1, Bośnia i Hercegowina – 1, Kosowo – 1, Serbia – 1,

oraz 2 delegatów spoza Europy:

Australia – 1, Kanada – 1.

Czechy, Węgry i Bułgaria w dalszym ciągu nie mają swoich delegatów w HERSC, a z naszego regionu nie było przedstawicieli Słowacji, Słowenii i Ukrainy. Nadal więc nasze kraje i ich problemy nie są wystarczająco dobrze reprezentowane.

W posiedzeniu uczestniczyło również 5 osób funkcyjnych z EI / ETUCE oraz zaproszeni goście reprezentujący Komisję Europejską i organizację studencką ESU (Europejska Unia Studentów).

Na spotkaniu nie było przedstawiciela Danii, ze względu na problemy pracowników sektora usług publicznych tym kraju.

Związki zawodowe działające w sektorze publicznym Danii są przygotowane do podjęcia akcji strajkowej, jeżeli nie dojdzie do konsensusu w sprawie nowego układu zbiorowego.

Oczekuje się, że odpowiedzią pracodawców będzie ustanowienie "blokady" wszystkich pracowników sektora usług publicznych.

ETUCE podkreśla, że zagrożenie blokowaniem 90% pracowników państwowych i 50% pracowników miejskich jest reakcją bardzo agresywną, nadmierną i nieadekwatną w odpowiedzi na zawiadomienie o strajku ograniczonym jedynie do 10% pracowników publicznych.

Dyrektor Europejski ETUCE, Susan Flocken, w swoim przesłaniu o solidarności powiedziała, że ETUCE, reprezentujące 11 milionów nauczycieli w Europie, popiera pracowników duńskich w walce o godziwe wynagrodzenia i godne warunki pracy.

Stanowczo sprzeciwiamy się zamiarowi pracodawców, aby regulować wynagrodzenia i warunki pracy w sektorze usług publicznych w Danii bez przestrzegania układów zbiorowych.

Związki zawodowe reprezentujące pracowników sektora szkolnictwa wyższego i nauki podkreślają wagę i znaczenie nauczania w szkolnictwie wyższym, żądają równego statusu dla nauczania i badań, podkreślają też ważność przyjaznego środowiska pracy dla nauczycieli akademickich i pracowników uczelni oraz ochronę wolności akademickiej. Zagadnienia te są kluczowymi elementami przyszłego sukcesu Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

Członkowie HERSC wymienili poglądy na temat przyszłości Procesu Bolońskiego z przedstawicielem Europejskiej Unii Studentów, a także omówili raport ETUCE i zalecenia dla dalszych prac grupy Procesu Bolońskiego na spotkanie ministerialne, które odbędzie się w Paryżu, w dniach 23 - 25 maja 2018 roku. Podkreślono potrzebę zwiększenia nakładów publicznych na inwestycje w sektorze szkolnictwa wyższego i nauki, oraz konieczność zadbania o odpowiednie warunki pracy dla nauczycieli akademickich w celu poprawy jakości nauczania studentów.

Kontynuując dyskusję z poprzedniego spotkania HERSC na temat wspierania integracji uchodźców studentów w zakresie edukacji na poziomie wyższym i nauczycieli akademickich w zatrudnieniu na wyższych uczelniach, uczestnicy dyskutowali o mobilności pracowników akademickich, stwierdzając, że w wielu krajach mobilność międzynarodowa jest bardziej wspierana i mniej ograniczana przeszkodami prawnymi niż mobilność międzyinstytucjonalna.

W mniejszych grupach roboczych członkowie HERSC mieli okazję wymienić się doświadczeniami i poglądami na temat wagi i statusu nauczania w swoich krajach. Podkreślali, że nauczanie i badania należy traktować jako równie ważne elementy pracy akademickiej, a wysoka jakość prac badawczych wymaga czasu i zapewnienia odpowiednich środków publicznych, zamiast starania się o zewnętrzne dotacje.

Związki zawodowe działające w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki podkreślają, że przejrzysta ocena pracowników akademickich i wspierające środowisko pracy są niezbędne dla zapewnienia równości w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn na uniwersytetach i w centrach badawczych.

Przebieg spotkania HERSC w dniach 9 i 10 kwietnia 2018

Spotkanie prowadzili: Susan Flocken – dyrektor ETUCE i Rob Copeland - przewodniczący HERSC, a w poszczególnych sesjach brali również czynny udział Anette Dolan i Assandro Arienzo - wiceprzewodniczący HERSC oraz Agnes Roman z ETUCE, która przygotowała kilka prezentacji merytorycznych.

Rob Copeland, przewodniczący HERSC oraz Susan Flocken, europejska dyrektor ETUCE, przywitani uczestników, następnie przyjęto porządek dzienny posiedzenia oraz przedyskutowano i zatwierdzono protokół z poprzedniego spotkania.

Susan Flocken opowiedziała o najważniejszych sprawach, którymi obecnie zajmuje się Sekretariat ETUCE a w tym, przede wszystkim: o wsparciu strajkujących i solidarności z Danią, a także o skutkach Brexitu i o zagrożeniach w dialogu społecznym w sprawach dotyczących nauczycieli sektora HEI (Higher Education Institutions - instytucje szkolnictwa wyższego).

Rob Copeland omówił przyczyny strajków w sektorze HEI w Wielkiej Brytanii. Dziedziny wymagające poprawy to m. in.: zarobki, emerytury, warunki pracy, dialog społeczny. Podkreślił, że studenci popierają strajki nauczycieli.

EI/ETUCE wspiera strajkujących w sektorach publicznych a szczególnie w przypadkach, gdy zagrożona jest wolność akademicka.

Kolejnym punktem było wystąpienie **Agnes Roman**, starszego koordynatora ETUCE, która zaprezentowała **bieżący rozwój polityki europejskiej**, a w tym, m. in.: priorytety prezydencji Bułgarii, stanowisko ETUCE w sprawie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa (EEA) po roku 2020 i tworzenie sieci „uniwersytetów europejskich”.

Celem tych działań jest wzmocnienie poczucia europejskiej wspólnoty poprzez edukację i kulturę.

Agnes Roman przedstawiła również prace przebiegające w Bologna Follow up Group (**BFUG** – grupa kontynuująca Proces Boloński) oraz w sprawach zapewnienia jakości w Edukacji wg raportu Europejskiego Rejestru Zapewnienia Jakości (**EQAR**), do którego należą 44 Agencje z poszczególnych krajów, w tym też z Polski, a także plany rozwoju obszaru europejskiego szkolnictwa wyższego po roku 2020 (Raport Grupy Roboczej **ET2020** ds. Modernizacji Szkolnictwa Wyższego).

ETUCE przygotowało specjalny raport w sprawie przyszłości Procesu Bolońskiego na spotkanie ministerialne BFUG w Paryżu, ze szczególnym podkreśleniem ważności dialogu społecznego i zarządzania kolegialnego.

Obserwuje się spore zagrożenia dla dalszego, prawidłowego przebiegu procesu bolońskiego i w związku z tym, zaapelowano do członków HERSC o włączanie się do prac krajowych przedstawicieli BFUG i ministerstw.

Wiceprezydent organizacji studenckiej ESU (European Students Union – Europejska Unia Studentów) **Caroline Sundberg**, zaprezentowała punkt widzenia organizacji ESU na przyszłość Procesu Bolońskiego.

Studenci przyglądają się procesowi i aktywnie wspierają prace BFUG. Ich hasłem jest: United We Stand Strong – zjednoczeni jesteśmy silniejsi.

Pod koniec dnia odbyła się **dyskusja podsumowująca**, którą poprowadziła dyrektor **Susan Flocken**. Zadała m. in. pytanie, ile osób spośród członków HERSC weźmie udział w spotkaniu BFUG w Paryżu, okazało się że nikt. Zaapelowała, aby zgłaszać się do krajowych ministerstw z prośbą o uwzględnianie przedstawicieli związków zawodowych w grupach uczestników reprezentujących dany kraj, gdyż takie są oczekiwania Komisji Europejskiej.

We wtorek, 10 kwietnia, obrady rozpoczęły się o godz. 9.00 prezentacją **Louise Hoj – Larsen**, pracownika **Education International (EI) ds. Programów**, która na podstawie przygotowanego raportu przedstawiła zaangażowanie EI w działalność międzynarodową.

Nadia Manzoni, reprezentująca Komisję Europejską, omówiła proces wprowadzania inicjatywy Rady Europejskiej w sprawie śledzenia losów absolwentów w Europie, oraz wdrażania przyszłych działań w tym obszarze i ich oczekiwanego wpływu na nauczanie, uczenie się i rozwój. W ramach tej akcji dąży się do ujednoczenia zbieranych danych dotyczących kariery absolwentów, a także szukania ewentualnych przyczyn rezygnacji studentów ze studiów, również tworzy się europejską grupę ekspercką w celu monitorowania losów absolwentów.

W Polsce bardzo dobrze działa system krajowy śledzenia losów absolwentów ELA (Ewidencja Losów Absolwentów).

Następnie odbyła się dyskusja plenarna na temat mobilności pracowników uczelni wyższych, ze szczególnym uwzględnieniem mobilności nauczycieli akademickich pomiędzy uczelniami w kraju oraz mobilności międzynarodowej.

Z opinii uczestników spotkania wynika, że wymiana międzynarodowa funkcjonuje znacznie lepiej niż wymiana krajowa, głównie dlatego, że wymiana międzynarodowa jest wspierana finansowo przez Program ERASMUS oraz ma odpowiednie uwarunkowania prawne. Wymiana krajowa praktycznie nie istnieje, więc należałoby położyć nacisk na wspieranie współpracy i wymiany pomiędzy instytucjami szkolnictwa wyższego w poszczególnych krajach.

Po lunchu odbyła się sesja robocza na temat **statusu i uznawania znaczenia nauczania i uczenia się w sektorze szkolnictwa wyższego.**

Uczestnicy zostali podzieleni na trzy grupy.

Ja pracowałam w grupie pod kierownictwem Alessandra Arienzo z Włoch. Każdy z uczestników przedstawił ocenę sytuacji w swoim kraju. Wymieniano się doświadczeniami i napotykanymi problemami w zakresie pozycji i statusu nauczania w poszczególnych krajach. Reprezentanci wszystkich krajów podkreślali, że pozycja nauczycieli akademickich w ich krajach i uczelniach jest niedoceniana.

W raportach z prac poszczególnych grup, podobnie jak w naszym zespole, położono nacisk na niedoceniającą wagę i statusu pracy nauczycieli akademickich i podkreślano, że nauczanie należy traktować jako równie ważny element pracy akademickiej jak badania.

Dyskusja plenarna i podsumowanie

Pod koniec dnia odbyła się dyskusja podsumowująca, w której poruszono wiele bieżących tematów. Omawiano zagadnienia związane z Brexitem, a w szczególności, podkreślano obawy o przyszłe relacje w sektorze edukacji, problemy nauczycieli obcokrajowców pracujących w Wielkiej Brytanii, mobilność w obszarze szkolnictwa wyższego oraz wpływ sytuacji na budżet edukacji w Komisji Europejskiej. Sprawy powyższe do tej pory nie zostały jeszcze ani ustalone, ani tym bardziej rozwiązane.

Wśród ważnych tematów, poruszanych przez reprezentantów wielu krajów były też:

- wykluczenie społeczne;
- budowanie oraz wzmacnianie wartości i wspólnoty europejskiej poprzez naukę i nauczanie;

- przygotowanie rynku europejskiego do wprowadzenia automatycznej uznawalności wykształcenia na poziomie średnim;
- wprowadzanie wspólnych programów studiów i kluczowych kompetencji;
- położenie silniejszego nacisku na uczenie się języków obcych;
- rozwój społeczeństwa demokratycznego;
- uczenie się przez całe życie i mobilność - a w tym, znaczące zwiększenie budżetu Programu ERASMUS (podwojenie);
- stworzenie europejskich sektorów wiedzy;
- rozwój kompetencji społeczeństwa w zakresie nowych technologii, digitalizacji, sportu i przedsiębiorczości;
- równy dostęp do edukacji dla mężczyzn i kobiet oraz równość w zatrudnieniu;
- rozwój Europejskiego Funduszu Emerytalnego ds. Badań Naukowych (RESAVER) oraz jego wprowadzanie w poszczególnych krajach;
- dyrektywa Copyright w sprawie prawa autorskiego w świetle digitalizacji i praw własności intelektualnej naukowców i badaczy;
- poprawa statusu zatrudnienia pracowników uczelni, a w szczególności grupy nauczycieli akademickich i pracowników sektora naukowo – badawczego

oraz wiele innych tematów.

Spotkanie było przeprowadzone sprawnie pod względem organizacyjnym, przedstawiana problematyka była szeroka i różnorodna, a prezentacje interesujące, poszczególne punkty programu omawiano krótko i nie pozostawało już wiele czasu na głębsze dyskusje ale udało się zrealizować wszystkie punkty obrad.

Organizatorzy pokryli koszty biletu lotniczego, noclegów i wyżywienia w czasie obrad.

Następne spotkanie HERSC planowane jest na 9 – 10 września 2018 (poniedziałek, wtorek), tym razem w Tallinie w Estonii.

Opracowanie:

Aniela Białowolska – Tejchman
 Wiceprzewodnicząca Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej
 Rada Krajowej Sekcji Nauki, NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”

Materiały źródłowe znajdują się na stronach Komisji Europejskiej.